

ШКОЛЬНЫ ФАКУЛЬТАТЫ

Яўгенія Янішчыц

СТАРОНКІ БЛЯГРАФІІ

Паэтэса Яўгенія Янішчыц належыць да першага пасляваеннага пакалення. Яна нарадзілася ў 1948 годзе, на памежжы паміж «саракавымі, ракавымі» і пяцідзесятымі. Нарадзілася яна ў невялічкай палескай вёсачцы Рудка, гэта значыць, таксама на памежжы, на гэты раз геаграфічным, этнічным. Палескі край, родная Пінішчына далі фарбы і гукі вершам юной паэтэсы, узгадавалі яе яскравы лірычны талент, навучылі паважаць працу, клопаты і радасці землякоў. Свайм жыццёвым лёсам, паэтычнай творчасцю Я. Янішчыц трывала звязала родныя мясціны з агульнанацыяльной літаратурнай гісторыяй. Хоць нарадзілася яна ў вёсцы Рудка, аднак па сапраўданому роднай была для яе вёска Велясніца, якая, дзякуючы паэзіі Я. Янішчыц, стала прыкметным топасам на літаратурнай карце Беларусі. Менавіта Велясніцы, яе жыхарам прысвечаны не адзін твор паэтэсы. Як прызналася ў адным са сваіх вершаў паэтэса, ёй «для песні падката зала слова / роднае палескае сяло».

Паэтычны дэбют Я. Янішчыц адбыўся рана. У шаснаццацігадовым узросце яна ўжо мела першы апубліканы ў рэспубліканскай перыёдышы верш. Пры гэтым верш «Зоры над Пінаю», надрукаваны спачатку ў часопісе «Бярозка», быў пасля перадрукаваны газетай «Літаратура і мастацтва». Гэта азначае, што юны паэтычны талент быў адразу прыкімчаны.

Пасля заканчэння сярэдняй школы Я. Янішчыц паступае ў 1966 годзе на вучобу на філалагічны факультэт БДУ. Студэнтка Янішчыц актыўна друкуеца ў зборніках, альманахах, часопісах і газетах. Трэба заўважыць, што творчы лёс яе ад самага пачатку быў спрыяльным. Рамантычная ўскрыленасць, пачуццёвая ічырасць, тонкасць вобразнага малюнка адразу вылучылі яе як адну з самых лірычнейшых паэтэс свайго пакалення.

У 1970 годзе выходзіць з друку першы зборнік Я. Янішчыц «Снежныя грамніцы», прыязна і зацікаўлена сустрэты чытацкай публікай і крытыкай. Ён сабраў, здаецца, найбольш багаты ўраджай рэцензій у парфунанні з усімі наступнымі кнігамі паэтэсы. Сярод тых, хто адгукнуўся на першую кніжку маладога аўтара, былі такія слынныя імёны крытыкаў і паэтаў, як Р. Бярозкін, Д. Бугаёў, Н. Гілевіч, А. Грачанікаў, В. Коўтун.

У першай палове сямідзесятых Я. Янішчыц жыве ў Чэхаславакіі, дзе служыць у арміі яе муж, паэт Сяргей Панізнік. Пасля вяртання на радзіму працуе ў рэдакцыі «Сельской газеты», часопіса «Маладосць». Назапашаны за гады працы ў літаратуры вопыт ішодра передае маладзейшым калегам.

Сямідзесятая гады адзначаюцца выхадам такіх кніг Я. Янішчыц, як «Дзень вечаровы» (1974) і «Ясельда» (1978), у якіх паэтычнае майстэрства аўтара замацоўваецца на прафесійным узроўні, пашыраеца кола тэм, вобразаў і матываў. Рубеж дзесяцігоддзяў, як колісі першая кніга паэтэсы, адзна-

чаны з'яўленнем зборніка «На беразе пляча» (1980).

У восьмідзесятых гадах, калі, на вялікі жаль, абарваўся палёт гэтай непрырученай птушкі роднага слова, Я. Янішчыц таксама выдае некалькі кніг: «Пара любові і жалю» (1983), «Каліна зімы» (1987). Ужо самі назывы гавораюць пра якасна новы этап творчасці паэтэсы, які прынёс ей як творчую радасць, так і жыццёвия расчараванні.

У 1988 годзе, у якім трагічна завяршилася жыццё таленавітай паэтэсы, выйшла кніга выбранага «У шуме жытніага свята» — падсумаванне пройдзенага шляху.

Творы Я. Янішчыц прыходзяць да чытача (ужо ў выглядзе паэтычнай спадчыны) і ў пазнейшы час. У 2000 годзе, на рубажы тысячагоддзяў, выдаецца кніга «Выбранае», дзе ўкладальнікамі А. Канателькай і В. Коўтун ашчадна адабрана ўсё найбольш істотнае з творчага даробку паэтэсы. Кніга суправаджаеца грунтоўнай прадмовай Д. Бугаёва, аднаго з найбольш уважлівых і праніклівых даследчыкаў творчасці Я. Янішчыц.

Паэзія Я. Янішчыц перакладалася на многія мовы свету. У 1985 годзе выйшла яе кніга вершаў у перакладзе на рускую мову Рымай Казаковай — «Спроси у чубреца».

Звярталася Я. Янішчыц і да прозы, напісала некалькі апавяданняў, у якіх выведзены яскравыя народныя тыпы.

Даволі плённа працавала паэтэса ў галіне мастацкага перакладу, узнаўляючы па-беларуску вершы рускіх і украінскіх паэтаў.

Час ад часу змяшчаліся ў друкаваных выданнях яе артыкулы і рэцэнзіі. Сваімі думкамі і назіраннямі над творчым працэсам Я. Янішчыц дзеліцца з чытачамі ў інтэрв'ю, змешчаным у 1985 годзе ў газеце «Літаратура і мастацтва» (запіс Т. Чабан).

Я. Янішчыц займалася грамадскай дзейнасцю, удзельнічала ў якасці дэлегата ў работе Генеральнай Асамблеі ААН (1981).

Паэтычныя творы Я. Янішчыц адзначаны прэміяй Ленінскага камсамола Беларусі (1978; за кнігу лірыкі «Дзень вечаровы») і Дзяржсаўнай прэміяй Беларусі імя Янкі Купалы (1986; за кнігу лірыкі «Пара любові і жалю»).

